

VIZIER2030

Een 2030-doelstellingenkader voor
Vlaanderen

INHOUD

- 1 De context 4
  - 1.1 De 2030-agenda voor duurzame ontwikkeling 4
  - 1.2 Visie 2050 – een langetermijnstrategie voor vlaanderen 6
  - 1.3 Visie 2050 en de sdg’s 8

- 2 Een vlaams 2030-doelstellingenkader 9
  - 2.1 Gebaseerd op de sdg’s en gelinkt aan visie 2050 9
  - 2.2 Met een focus op vlaanderen 11
  - 2.3 Vervolledigd door de 2030-doelstellingen van de langetermijnbeleidsplannen in opmaak 12
  - 2.4 Gemonitord met indicatoren 12

- 3 De vlaamse 2030-doelstellingen 14

- 4 Ee verdere stappen 19

1 DE CONTEXT

In het najaar van 2015 en het voorjaar van 2016 verschenen twee belangrijke teksten die de Vlaamse blik op de toekomst richtten: de VN-resolutie '*Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*' en 'Visie 2050 – Een langetermijnstrategie voor Vlaanderen'.

1.1 DE 2030-AGENDA VOOR DUURZAME ONTWIKKELING

De VN-resolutie vertrekt vanuit **uitdagingen en kansen voor onze wereld vandaag:**

'We worden vandaag geconfronteerd met **immense uitdagingen** met betrekking tot duurzame ontwikkeling. Miljarden burgers leven nog steeds onder het juk van de armoede en worden een waardig leven ontzegd. De ongelijkheid binnen en tussen landen neemt toe. Er zijn enorme verschillen in kansen, rijkdom en macht. Gelijkheid tussen mannen en vrouwen blijft een cruciale uitdaging. Werkloosheid, in het bijzonder jeugdwerkloosheid, is een belangrijke bekommernis. De vooruitgang van de afgelopen decennia dreigt teniet te worden gedaan door mondiale gezondheidsbedreigingen, vaker voorkomende en intensere natuurrampen, escalerende conflicten, gewelddadig extremisme, terrorisme en de daaraan gekoppelde humanitaire crises en gedwongen migratie van mensen. De uitputting van de natuurlijke hulpbronnen en de negatieve gevolgen van de achteruitgang van het milieu, met inbegrip van woestijnvorming, droogte, bodemdegradatie, zoetwaterschaarste en verlies van de biodiversiteit, kunnen worden toegevoegd aan de reeds ellenlange lijst van uitdagingen waarmee de mensheid wordt geconfronteerd. Klimaatverandering is een van de grootste uitdagingen van onze tijd en de negatieve effecten ervan ondermijnen het vermogen van alle landen om tot duurzame ontwikkeling te komen. De opwarming van de aarde, stijging van de zeespiegel, verzuring van de oceanen en andere invloeden van de klimaatverandering hebben een aanzienlijke impact op kustgebieden en laaggelegen kuststaten, met inbegrip van een groot aantal van de minst ontwikkelde landen en kleine eilandstaten. Het voortbestaan van tal van samenlevingen, en van de biologische ondersteuningssystemen van de planeet, is in gevaar.'

'Dit is echter ook een tijd van **enorme kansen**. Er werd heel wat vooruitgang geboekt in het realiseren van talloze ontwikkelingsuitdagingen. Honderden miljoenen mensen hebben tijdens de vorige generatie het juk van de extreme armoede kunnen afwerpen. Toegang tot onderwijs is zowel voor jongens als meisjes in aanzienlijke mate toegenomen. De verspreiding van informatie- en communicatietechnologie en van wereldwijde digitale verbondenheid bieden aanzienlijke mogelijkheden om de menselijke vooruitgang te versnellen, de digitale kloof te dichten en kennismaatschappijen te ontwikkelen. Wetenschappelijk en technologische innovaties bieden dezelfde mogelijkheden in domeinen die zo uiteenlopend zijn als geneeskunde en energie.'

Om die uitdagingen aan te pakken en de kansen te benutten tekent de VN-resolutie een **2030-agenda voor duurzame ontwikkeling** (2030-ADO) uit.

De ADO-2030 is een transformatieve agenda en heeft '**niemand achterlaten**' (*leaving no-one behind*) als belangrijk principe.

Het voorwoord van de resolutie verwoordt dat als volgt: *'We zijn vastberaden om de kordate en transformerende stappen te zetten die dringend nodig zijn om het tij te keren en de wereld op weg te zetten naar een duurzame en veerkrachtige toekomst. Nu we deze gemeenschappelijke reis aanvatten, verbinden we ons ertoe om niemand achter te laten.'*

De **17 duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen** of *Sustainable Development Goals* (SDG's) verwoorden de ambities van de 2030-ADO. Ze zorgen voor evenwicht tussen de drie dimensies van duurzame ontwikkeling (de economische, sociale en ecologische dimensies) en vormen als het ware een **geïntegreerd, ondeelbaar en universeel actieplan voor vrede, mensen, planeet, welvaart en partnerschap**:

Beëindig armoede overal en in al haar vormen

Beëindig honger, bereik voedselzekerheid en verbeterde voeding en promoot duurzame landbouw

Verzeker een goede gezondheid en promoot welzijn voor alle leeftijden

Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen

Bereik gendergelijkheid en empowerment voor alle vrouwen en meisjes

Verzeker toegang en duurzaam beheer van water en sanitatie voor iedereen

Verzeker toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen

Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen

Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie

Dring ongelijkheid in en tussen landen terug

Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam

Verzeker duurzame consumptie- en productiepatronen

Neem dringend actie om klimaatverandering en haar impact te bestrijden

Behoud en maak duurzaam gebruik van oceanen, zeeën en maritieme hulpbronnen

Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van ecosystemen op het vasteland, beheer bossen en wouden duurzaam, bestrijd woestijnvorming, stop landdegradatie en draai het terug en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe

////////////////////////////////////

Economische trends

Nieuwe technologieën groeien exponentieel en zijn economisch disruptief. Wie niet innoveert en transformeert, wordt genadeloos afgestraft. De transitie naar een circulaire economie gaat door. De circulaire economie zal nieuwe jobs creëren en zal Vlaanderen minder afhankelijk maken van de internationale invoer van grondstoffen. De wereldeconomie en -handel groeien, maar niet iedereen kan meegenieten van de stijgende welvaart. Hoewel de extreme armoede wereldwijd afneemt, stijgt de inkomensongelijkheid tussen de landen maar ook binnen de meeste landen, relatief en absoluut. De economische macht kantelt in het voordeel van de groei landen. Het zwaartepunt van de handel verschuift van west naar oost. De nood aan mobiliteit zal toenemen. De doorbraak van andere economische productie- en consumptiemodellen zal bepalend zijn voor de omvang en wijze van mobiliteit. Steden worden de poorten op de wereld.

Politieke en bestuurlijke trends

Toenemende multipolariteit en netwerking op alle niveaus: er treedt een verdere voltooiing van de Europese integratie op met vrij verkeer van personen, goederen en diensten. Daarnaast ontstaan intermediaire, grensoverschrijdende samenwerkingsverbanden, zoals Euregio's, stedelijke gewesten,... die zich steeds meer bewust worden van hun potentieel. Bovendien winnen niet-staatelijke actoren, zoals internationale organisaties, ondernemingen, ngo's,... terrein op internationale beslissingsfora. Overheid en instellingen in transitie: er is nood aan een cultuuromslag bij ambtenaren en politici om wendbaar, innovatief, efficiënt en effectief te zijn. Er ontstaan alternatieven voor de overheid. Overheden verliezen macht aan maatschappelijke netwerken (burgerparticipatie op basis van sociale media) maar ook aan multinationals, media, het gerecht en de wetenschap.

Maatschappelijk trends

Toenemende individualisering: traditionele gezagsinstanties verliezen impact op de levenswijze van burgers. De gezagsrelatie tussen overheid en burger verschuift naar een onderhandelingsrelatie. Nieuwe (sociale) media verspreiden snel nieuwe ideeën en helpen burgers om zich snel te organiseren. Middenveldorganisaties en politieke partijen verliezen hierdoor aan representativiteit. Een diverse samenleving stelt hoge eisen aan individu en maatschappij. De technologische en sociologische evoluties kunnen onzekerheid en angsten veroorzaken bij burgers, en een betekenisvolle bron van stress inhouden. Weerbaarheid en het omgaan met stress zullen essentieel zijn in functie van het behoud van levenskwaliteit. De solidariteit in de zorg staat onder druk: de vraag naar zorg neemt toe. Dit zet de informele zorg door partner, familie of vrienden onder druk met een grotere vraag naar professionele ondersteuning tot gevolg. Tegelijk zijn de verwachtingen van de personen met zorgnoden geëvolueerd. Burgers zijn mondiger geworden, ook als patiënt of cliënt.

Visie 2050 erkent het belang van 'vooruit te kijken, samen te werken en mee vorm te geven aan een aantal evoluties en transities. Veranderingen zijn onvermijdelijk, maar de toekomst is ook maakbaar. De toekomstvisie toont het Vlaanderen dat we wensen in 2050: **een sociaal, open, veerkrachtig en internationaal Vlaanderen dat welvaart en welzijn creëert op een slimme, innovatieve en duurzame manier en waarin iedereen meetelt.'**

De Vlaamse Regering introduceert in Visie 2050 een nieuwe aanpak om haar toekomstvisie te realiseren: 'Om de visie te realiseren is er een grote omslag noodzakelijk. Het is daarbij belangrijk om de juiste keuzes te maken en in te zetten op die prioriteiten die cruciaal zijn voor deze omslag.

2 EEN VLAAMS 2030-DOELSTELLINGENKADER

De SDG's en hun subdoelstellingen of targets zijn geïntegreerd en ondeelbaar, mondiaal van aard en universeel toepasbaar. Ze houden echter ook rekening met de verschillende realiteiten, capaciteiten en ontwikkelingsniveaus van de lidstaten en respecteren de beleidslijnen en prioriteiten van de lidstaten. De VN-resolutie stelt daarover: 'Subdoelstellingen worden gedefinieerd als zijnde globale streefdoelen waarbij elke regering haar eigen nationale targets vastlegt, daarbij geleid door het globale ambitieniveau maar wel rekening houdend met nationale omstandigheden.'

De 2030-ADO roept de lidstaten dus op om werk te maken van de implementatie van de SDG's. Vlaanderen maakte daarom een **SDG-implementatie-agenda**¹:

1. ontwikkelen van duidelijke langetermijnvisie afgestemd op de SDG's
2. vertalen naar een Vlaams SDG-kader en definiëring van Vlaamse 2030-doelstellingen
3. implementeren van de 2030-doelstellingen
  - 3.1. analyseren van de doelafstanden
  - 3.2. bepalen en uitvoeren van remediërende acties
  - 3.3. ondersteunen van goede praktijken
4. ontwikkelen van een aangepast monitorings- en rapporteringssysteem
5. integreren van de SDG's in de interne werking, het management en de instrumenten van de overheidsinstellingen
6. samenwerken met de steden, gemeenten en provincies
7. voeren van een aangepast belanghebbendenmanagement en aangaan van nieuwe partnerschappen

Met Visie 2050 is het eerste onderdeel van de SDG-implementatie-agenda gerealiseerd. Met Vizier 2030 geven we invulling aan het tweede onderdeel.

We opteren daarbij voor een **ambitieuw, ondeelbaar, meetbaar en geïntegreerd Vlaams 2030-doelstellingenkader**².

2.1 GEBASEERD OP DE SDG'S EN GELINKT AAN VISIE 2050

Het SDG-kader is veelomvattend en met zijn 169 subdoelstellingen of targets ook gedetailleerd. Bovendien zijn de SDG's universeel, geïntegreerd en ondeelbaar. Bij de vertaling naar Vlaamse 2030-doelstellingen mogen we dus niet aan *cherry picking* doen. Maar we moeten er ook over waken dat we de ambitie om de wereld op weg te zetten naar een duurzame en veerkrachtige toekomst niet uit het oog verliezen.

De 2030-ADO stelt: 'De doelstellingen en subdoelstellingen moeten de komende 15 jaar aanzetten tot actie in domeinen die van cruciaal belang zijn voor de mensheid en de planeet', en noemt dan de zogenaamde 5 P's als die cruciale domeinen: mensen (*people*), planeet (*planet*), welvaart (*prosperity*), vrede (*peace*) en partnerschap (*partnership*).

---

¹ Mededeling aan de Vlaamse Regering van 28/10/2016 (VR 2016 2810 MED.0419/1)

² Mededeling aan de Vlaamse Regering van 19/05/2017 ((VR 2017 1905 MED.0209/1)

Een algemene doelstelling over de bijdrage aan de officiële ontwikkelingssamenwerking moet ons engagement voor de externe dimensie van de 2030-ADO bevestigen.

De targets met interne dimensie zijn doelstellingen die binnen de lidstaten zelf implementatie moeten krijgen. Voor de interne dimensie leggen we de focus op de doelstellingen die de Vlaamse bevoegdheden aanbelangen en waarop we dus impact hebben. Sommige targets overlappen of vertonen sterke gelijkenissen waardoor aggregatie mogelijk is.

SDG 17 en heel wat targets bij de andere SDG's behandelen de implementatiemiddelen die vereist zijn om de ambities van de 2030-ADO waar te maken. We kiezen ervoor geen implementatiemiddelen en beleid op te nemen in het Vlaamse 2030-doelstellingskader. Het behalen van de doelstellingen veronderstelt echter wel dat er aangepaste beleidskaders komen. Een doelstelling in de laatste cluster (met een open en wendbare overheid in partnerschap) onderstreept het belang daarvan.

2.3 VERVOLLEDIGD DOOR DE 2030-DOELSTELLINGEN VAN DE LANGETERMIJNBELEIDSPANNEN IN OPMAAK

De 2030-ADO roept de regeringen op om eigen doelstellingen vast te leggen, maar stelt ook: 'Elke regering zal ook beslissen over hoe deze streef- en globale doelen dienen te worden ingepast in de nationale planningsprocessen, beleidlijnen en strategieën. Het is belangrijk dat we het verband erkennen tussen duurzame ontwikkeling en andere relevante lopende processen op economisch, sociaal en milieuvlak.'

Tal van doelstellingen uit de 2030-ADO worden gevat in sectorale langetermijnbeleidsplannen in opmaak. Zo zal het Energie- en Klimaatplan 2021-2030 de volledige SDG's 7 en 13 afdekken en SDG 11 gedeeltelijk, zal het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen doelstellingen omvatten die betrekking hebben op SDG's 11, 9 en 12, het Mobiliteitsplan doelstellingen die betrekking hebben op SDG 3, 11 en 9, het Luchtplan doelstellingen die betrekking hebben op SDG's 3, 11 en 12 en het Woonbeleidsplan doelstellingen die betrekking hebben op SDG 11. We kozen ervoor om deze plannen hun eigen totstandkomingstraject verder te laten volgen. Na de goedkeuring van deze langetermijnbeleidsplannen zullen hun 2030-doelstellingen integraal deel uitmaken van dit 2030-doelstellingskader en het zo vervolledigen.

2.4 GEMONITORD MET INDICATOREN

Momenteel hanteren diverse internationale organisaties een eigen set van indicatoren om de doelfstanden t.o.v. de SDG's (*gaps to target*) te monitoren: de VN, de OESO en Eurostat.

De VN-indicatorenset bestaat ondertussen uit meer dan 280 indicatoren, die erg globaal zijn en eerder afgestemd op ontwikkelingslanden.

De OESO heeft in juni 2017 een geactualiseerd rapport gepubliceerd met voor verschillende landen, waaronder België, een gapanalyse t.o.v. eigen OESO-indicatoren.

Eurostat heeft een set van ruim 100 indicatoren geïdentificeerd. Een interessante vaststelling is dat het geïntegreerde karakter van de SDG's zich ook uit in de Eurostatindicatoren: bij zowat elke

////////////////////////////////////

SDG zijn ook *multipurpose indicators* opgenomen, indicatoren van andere doelstellingen die de monitoring complementeren.

Uit een vergelijking van de verschillende sets blijkt dat de set van Eurostat het nauwst aansluit bij de VRIND-indicatoren en een interessante en geschikte collectie is voor Vlaanderen om op een globale manier de doelafstanden te monitoren. De set van Eurostat heeft als bijkomend voordeel dat de indicatoren zich gemakkelijk aan dezelfde clusters als de doelstellingen laten toewijzen.

Er blijft echter nood aan specifieke indicatoren om de voortgang van de realisatie van doelstellingen te monitoren. De aggregatie en reductie in aantal van de oorspronkelijke targets hebben bovendien geresulteerd in doelstellingen van een hoger, minder gedetailleerd niveau. Uitwerking van voldoende gedetailleerde en gedesaggregeerde indicatoren met streefwaarden kan daaraan remediëren.

De Eurostatindicatoren zullen de basis en een inspiratiebron vormen voor de specifieke indicatoren die de Vlaamse 2030-doelstellingen concretiseren en meetbaar maken. Dit proces zal starten eens de Vlaamse 2030-doelstellingen definitief vastliggen.

3 DE VLAAMSE 2030-DOELSTELLINGEN

...voor een inclusieve samenleving		
1	In 2030 blijft het aandeel gezinnen dat leeft in armoede en geconfronteerd wordt met sociale uitsluiting bij de laagste in vergelijking met de best presterende landen in Europa, en is het aantal mensen dat leeft in armoede gedaald.	
2	Tegen 2030 leven we gezonder op het vlak van voeding, lichaamsbeweging, geestelijk gezondheid en hebben we meer welbevinden (met specifieke aandacht voor zelfdoding en verslaving waaronder gebruik van tabak, alcohol, drugs en gokken).	
3	In 2030 is er in Vlaanderen een sportmentaliteit opdat gezond sporten en actief bewegen een gewoonte is in ons dagelijks leven, mede geïnspireerd door de bewegingsdriehoek.	
4	In 2030 voorziet Vlaanderen in een voldoende toegankelijk en betaalbaar kwaliteitsvol aanbod aan hulp- en zorgverlening in het licht van de zich wijzigende maatschappelijke behoeften en sociaal demografische ontwikkelingen.	
5	Tegen 2030 heeft elke Vlaming via de Vlaamse Sociale Bescherming recht op financiering van zorg die hem of haar zo veel mogelijk autonomie en eigen regie laat behouden of herwinnen, die beantwoordt aan de behoeften, vragen en doelstellingen van de persoon met zorgbehoefte en zijn naaste omgeving en die de kwaliteit van leven nastreeft, met zoveel mogelijk automatische rechtentoekenning. Tegen 2030 is de Vlaamse Sociale Bescherming aangepast aan de stijgende maatschappelijke noden onder meer omwille van de vergrijzing.	
6	Tegen 2030 heeft elk gezin met een behoefte aan kinderopvang recht op een kwaliteitsvol, beschikbaar, betaalbaar, inclusief en rechtstreeks toegankelijk aanbod voor elk kind zonder onderscheid met aandacht voor de sociale functie van kinderopvang.	
7	In 2030 participeren alle jonge kinderen (2,5- tot 5-jarigen) aan het kleuteronderwijs.	
8	In 2030 verzekert Vlaanderen een gelijke toegang tot basisonderwijs, secundair onderwijs en tot hoger onderwijs en volwassenenonderwijs, en bieden we maximale leerkansen voor elke lerende.	
9	In 2030 voorzien we een kwalitatief aanbod en kwalitatieve faciliteiten bij de verschillende onderwijsverstrekkers (in alle onderwijsniveaus).	

////////////////////////////////////

49	Tegen 2030 is er een verschuiving binnen de overheidsuitgaven naar investeringen, waardoor Vlaanderen inzake publieke investeringen bij de top van Europa hoort.	
----	--	---

4 DE VERDERE STAPPEN

De uitwerking van een Vlaams 2030-doelstellingenkader is slechts één onderdeel van de Vlaamse SDG-implementatie-agenda, zij het wel een erg belangrijk. Even zo belangrijk zijn de volgende onderdelen: de implementatie van de 2030-doelstellingen en de ontwikkeling van een aangepast monitorings- en rapporteringssysteem.

De indicatoren spelen een belangrijke rol in beide onderdelen. Ze zijn nodig om de doelastanden (*gaps to target*) te analyseren en zullen richting geven bij de bepaling en uitvoering van de remediërende acties. De indicatoren vormen ook de basis voor het monitorings- en rapporteringssysteem, dat naast de eigen Vlaamse monitoring ook rapportering aan het internationale niveau moet toelaten.

